

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра розведення і селекції тварин та водних біоресурсів

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Екстер'єр та інтер'єр сільськогосподарських тварин
(обов'язковий / вибіркового)

Реалізується в межах освітньої програми:

Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

за спеціальністю 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми – 2021

Розробники: Л.М. Хмельничий — Л.М. Хмельничий, д. с.-г. н., професор,
завідувач кафедри розведення і селекції тварин та водних біоресурсів

С.Л. Хмельничий — С.Л. Хмельничий, ст. викладач кафедри розведення і
селекції тварин та водних біоресурсів

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри Розведення і селекції тварин та водних біоресурсів	протокол від <u>22. 06. 2021р</u> .№ <u>21</u>
	Завідувач кафедри <u>Л.М. Хмельничий</u>

Погоджено:

Гарант освітньої програми “ТВППТ” Воронцова О.Г.

Декан факультету, де реалізується освітня програма Ожера В.О.
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму надана:

Гавиленко Т.М.
(ПІБ)

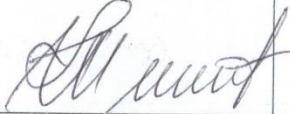

Вечорка В.В.
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Г. Бар (Г. Баранік)
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 05. 08. 2021 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми
2022-2023 р.	Додаток 1	№14 від 10.06.2022р.		

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Екстер'ер та інтер'ер сільськогосподарських тварин							
2.	Факультет/кафедра	Біолого-технологічний/Розведення і селекції тварин та водних біоресурсів							
3.	Статус ОК	Обов'язковий							
4.	Програми/Спеціальність в складовою яких є ОК	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва /204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва							
5.	ОК може бути запропонований для (для вибіркового ОК)	-							
6.	Рівень НРК	6 рівень							
7.	Семестр та тривалість вивчення	5 семестр, 15 тижнів							
8.	Кількість кредитів ЄКТС	3							
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)					Самостійна робота		
		Лекційні		Практичні		Лабораторні			
		ден.	з./з.с.т.	д.	з.	ден.	заоч.	ден.	з./з.с.т.
		14	2/2	-	-	16	-	60	88/148
10.	Мова навчання	Українська							
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Хмельничий Леонтій Михайлович							
11.1	Контактна інформація	Завідувач кафедри розведення і селекції тварин та водних біоресурсів кабінет 315 головного корпусу ел. адреса: khmelnychy@ukr.net консультації: щопонеділка 12 ⁰⁰ -13 ⁰⁰ .							
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна «Екстер'ер та інтер'ер сільськогосподарських тварин» сприяє підготовці фахівців з технології виробництва та переробки продукції тваринництва, здатних професійно використовувати теоретичні знання і практичні навички з питань оцінки екстер'еру та інтер'еру тварин, використання яких дозволяють вірогідно оцінювати генотип та фенотип сільськогосподарських тварин, визначати зв'язки показників екстер'еру та інтер'еру з продуктивними ознаками тварин; використовуючи результати сучасної методики лінійної класифікації корів ефективно поліпшувати існуючі та створювані породи спеціалізованих молочних порід у напрямку бажаного молочного типу. Основні теми, які підлягають вивченню: вчення про конституцію і екстер'ер у їхньому зв'язку з ефективністю селекції порід сільськогосподарських тварин; екстер'ер великої рогатої худоби та методи оцінки корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом; оцінка за екстер'ером свиней та коней; вчення про інтер'ер, методи оцінки та значення показників інтер'еру для селекції сільськогосподарських тварин. У результаті вивчення освітнього компонента студент буде здатен уміло та ефективно використовувати результати оцінки екстер'еру у селекційному процесі створення нових та поліпшення існуючих порід, застосовуючи основні методи оцінки, сучасні методологічні та організаційні напрямки досліджень екстер'еру, зв'язок екстер'ерних ознак з продуктивністю та тривалістю							

		використання тварин, селекційно-генетичні параметри, які спонукають до використання методики лінійної класифікації.
13.	Мета освітнього компонента	<p>Формування у студентів знань, умінь та навичок з проблемних питань в аспекті використання сучасних методів оцінки сільськогосподарських тварин за екстер'єром та інтер'єром з визначенням ступеня впливу цих чинників на реалізацію господарськи корисних ознак тварин в конкретних умовах сучасного виробництва продукції тваринництва.</p> <p>Освітній компонент спрямований на досягнення фахових програмних компетентностей, які реалізуються через дисциплінарні результати навчання, зокрема використання селекційної інформації з оцінки тварин за екстер'єром та інтер'єром при визначенні селекційної ситуації в стаді та породі; використовуючи існуючі методи об'єктивно та вірогідно оцінювати генотип тварини, через освоєння сучасних методів оцінки корів за екстер'єром та інтер'єром, у тому числі лінійної класифікації за типом, проводити добір матерів бугаїв та підбір оцінених за типом дочок бугаїв-плідників з визначенням бажаного типу корів, як мети селекції.</p>
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент є основою для вивчення: ОК11 Розведення с.-г. тварин з основами відтворення, ОК15 Технологія виробництва молока та яловичини, ОК16 Технологія виробництва продукції свинарства.
15.	Політика академічної доброчесності	<p>Політика академічної доброчесності у СНАУ регулюється «Кодексом академічної доброчесності» http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/kodeks_akadem_dobrochesnosti.pdf</p> <p>У відповідності до нього вимоги до студента щодо дотримання академічної доброчесності під час вивчення освітнього компонента наступні:</p> <p>відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; бути присутнім на усіх заняттях; виконувати самостійну роботу; чесно та відповідально готуватись до поточного, модульного та підсумкового контролю; подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу.</p> <p>Є неприйнятним для студента:</p> <p>виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до викладача; запізнюватись на заняття та пропускати їх без поважних причин; під час навчального процесу використовувати підказки, роботи інших осіб, телефони; надавати та одержувати допомогу від третіх осіб при проходженні поточного, модульного та підсумкового контролю; отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній діяльності.</p> <p>За порушення правил академічної доброчесності студенти можуть бути притягнуті до наступних форм відповідальності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження; – винесення догани;

		– відрахування з університету (ч.5 ст. 48 Закону України «Про освіту»); – арешт або обмеження волі, або позбавлення волі.
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3632

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)		Як оцінюється РНД
	ПРН 13	ПРН 14	
ДРН 1. Використовувати надбання вчення про конституцію та екстер'єр у селекції порід, особливо зв'язок між формою та функцією, зв'язок між ознаками екстер'єру та показниками продуктивності тварин, який буде сприяти ефективності добору та підбору.	x	x	Доповідь з презентацією, підсумковий іспит
ДРН 2. Здійснювати на професійному рівні оцінку корів великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід за екстер'єрним типом з використанням різних методів класифікації, особливо, лінійної.	x	-	Доповідь з презентацією, проміжна атестація, підсумковий іспит
ДРН 3. Здійснювати оцінку екстер'єру свиней та коней з відповідним урахуванням особливостей їхнього напряму продуктивності та робочих якостей.	-	x	Доповідь з презентацією, підсумковий іспит
ДРН 4. Застосовувати задля ефективності розведення та селекції сільськогосподарських тварин морфологічні та фізіологічні параметри інтер'єру.	x	x	Доповідь з презентацією, підсумковий іспит

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		Пз		Лаб.з				
	ден.	з./з.с.т.	д.	з.	ден.	заоч.	денна	з./з.с.т.	
Тема 1. Вчення про конституцію і екстер'єр у їхньому зв'язку з ефективністю селекції порід сільськогосподарських тварин.	4	1/1	-	-	4	-	16	24/38	1, 2, 3, 5, 6, 7

Тема 2. Екстер'єр великої рогатої худоби та методи оцінки корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом.	2	1/1	-	-	4	-	12	16/34	1, 2, 3, 5, 6, 7
Тема 3. Оцінка за екстер'єром свиней та коней.	4	-	-	-	4	-	16	24/38	1, 2, 3, 5, 6, 7
Тема 4. Вчення про інтер'єр, методи оцінки та значення показників інтер'єру для селекції сільськогосподарських тварин.	4	-	-	-	4	-	16	24/38	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Всього	14	2/2	-	-	16	-	60	88/148	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1	Лекція, лабораторна робота, презентація.	8	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	16
ДРН 2	Лекція, лабораторна робота, презентація.	6	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	12
ДРН 3	Лекція, лабораторна робота, презентація.	8	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	16
ДРН 4	Лекція, лабораторна робота, презентація.	8	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	16

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Індивідуальне завдання з Теми 1	25 балів / 25%	6 семестр, 5 тиждень
2	Проміжна атестація: контролюючий тест.	15 балів / 15%	6 семестр, 8 тиждень
3	Індивідуальне завдання з Теми 2	20 балів / 20%	6 семестр, 10 тиждень
4	Індивідуальне завдання з Теми 3	20 балів / 20%	6 семестр, 12 тиждень
5	Індивідуальне завдання з Теми 4	20 балів / 20%	6 семестр, 15 тиждень

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Індивідуальне завдання з Теми 1	<12 балів	12-13 балів	15-19 балів	20-25 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання відсутні, відсутній конкретний аналіз	Виконано усі вимоги індивідуального завдання	Виконано усі вимоги завдання, наочно показано та підкріплено, теоретичними знаннями використання оцінки тварин за конституцією та екстер'єром у селекції порід, важливість співвідносної мінливості між ознаками екстер'єру та розвитком господарськи корисних ознак тварин, яка буде сприяти ефективності добору та підбору.
Проміжна атестація 5 семестр	<9 балів	9-11 балів	12-13 балів	13-15 балів
	Менше 6 вірних відповідей на питання тесту	6-7 вірних відповідей на питання тесту	8 вірних відповідей на питання тесту	9-10 вірних відповідей на питання тесту
Індивідуальне завдання з Теми 2	<13 балів	13-15 балів	16-19 балів	19-20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання відсутні, відсутні узагальнюючі висновки	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, доказано необхідність та важливість комплексної оцінки корів молочної худоби за екстер'єрним типом в процесі її бонітування
Індивідуальне завдання з Теми 3	<13 балів	13-15 балів	16-19 балів	19-20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання відсутні, відсутні узагальнюючі висновки	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, зроблені пропозиції щодо ефективності впливу показників будови тіла на ріст та розвиток, стан здоров'я та напрям продуктивності свиней та коней.
Індивідуальне завдання з Теми 4	<13 балів	13-15 балів	16-19 балів	19-20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, доведено необхідність використання досліджень інтер'єрних показників у визначенні племінної цінності тварин,

		відсутні, відсутні узагальнюючі висновки та пропозиції		проведенні добору, прогнозування майбутньої продуктивності тварин або їх потомків, тобто, вести ранню оцінку та добір тварин.
--	--	--	--	--

5.2. Формативне оцінювання

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усне опитування після вивчення тем	На наступному практичному занятті після викладення матеріалу за темою
2.	Усний зворотній зв'язок від викладача під час роботи над розрахунковим завданням упродовж занять	Упродовж семестру
3.	Усний зворотній зв'язок від викладача після виконання розрахункового завдання	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання
4.	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації завдання	Безпосередньо після завершення презентації

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники, посібники

1. Буркат В.П., Полупан Ю.П., Йовенко І.О. Лінійна оцінка корів за типом. – К.: Аграрна наука, 2004. 88 с.
2. Басовський М.З., Буркат В.П., Вінничук Д.Т. та ін. Розведення сільськогосподарських тварин / за ред. М.З. Басовського. Біла Церква, 2001. 400 с.
3. Підпала Т. В. Селекція сільськогосподарських тварин. Миколаїв, 2015. 265 с.
4. Інтер'єр сільськогосподарських тварин : навч. посіб. / [Й. З. Сірацький, Є. І. Федорович, Б. М. Гопка, та ін.]. К. : Вища освіта, 2009. 280 с.

6.1.2. Методичне забезпечення

5. Хмельничий Л. М. Практикум з селекції сільськогосподарських тварин. Лабораторно-практичні заняття для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 8.09010201 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» ОКР «магістр». – Суми: Видавництво: ФОП Литовченко Є.Б., 2014. 256 с.
6. Хмельничий Л. М. Лінійна класифікація корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом / Л. М. Хмельничий, В. І. Ладика, Ю. П. Полупан, Р. В. Братушка, С. В. Прийма, В. В. Вечорка.// Методичні вказівки – 2-е вид., перероб. і доп. Суми : Сумський національний аграрний університет, 2016. 27 с.
7. Практикум з розведення сільськогосподарських тварин / [Ю. Ф. Мельник, К. А. Найденко, М. М. Майборода та ін.]. К. : Видавничий центр НАУ, 2004. 221 с.

6.1.3. Електронні ресурси

- <https://vseosvita.ua/library/konstitucia-eksterer-interer-ta-ih-zvazok-z-produktivnistu-176106.html>
- https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4629/1/Barkar_E.Ekster%27er_ta_inter%27er_Prakt.pdf
- https://studopedia.net/1_25956_konstitutsiyini-ta-eksterierni-osoblivosti-sviney.html
- <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/book/view.php?id=177833>
- https://pidru4niki.com/1169011262408/tovarovnavstvo/konstitutsiya_eksteryer_koney
- <http://jak.koshachek.com/articles/ekster-er-konej-najvazhlivishi-poroki-i-nedoliki.html>

6.2. Додаткові джерела

16. Наукові та науково-виробничі журнали:
  - Вісник аграрної науки
  - Вісник Сумського НАУ
  - Міжвідомчий тематичний науковий збірник «Розведення і генетика тварин»
  - Пропозиція

6.3. Програмне забезпечення

1. Текстовий редактор Word.
2. Microsoft Office Power Point.

Додаток 1:

У лекції №7 добавлено показники морфологічного складу туш різних порід великої рогатої худоби у 18-місячному віці.

Доповнені посилання на електронні адреси за тематикою даної дисципліни.

Рецензія на робочу програму (силабус)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проєктної групи ОП Л.В.П.П.П. Лавинко Н.М. Н.М.
 (назва) (ПІБ) (підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Рецензент (викладач кафедри) Лавинко Н.М. проф. В.В.Возорка В.В.
 (назва) (посада, ПІБ) (підпис)